

ITÄMERI-INSTITUUTIN SÄÄTIÖ

TOIMINTAKERTOMUS

2004

Sisällys

Säätiön perustaminen ja tarkoitus	3
Säätiön hallinto	3
Itämeri-instituutti.....	3
Henkilöstö.....	4
Toiminta	4
Projektit	5
ePietari-pilottihanke tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi Pietarissa	5
Ilmanlaadun hallintajärjestelmien kehittäminen Pietarissa - Pietarin ja suomalaisten kaupunkien välinen ympäristöyhteistyöhanke.....	6
Ympäristöjärjestelmien kehittäminen liettualaisissa yrityksissä	7
Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto	7
Pirkanmaan ja Puolan rannikkoalueiden ympäristöyhteistyön kehittämishanke.....	8
Kaunas eRegion: Information Society Partnership Programme	9
Developing a Technology Park/Business Incubator Concept in Lithuanian Cities	9
Selvitys Puolan ympäristöpolitiikan tilasta ja prioriteeteista sekä Suomen ja Puolan ympäristöyhteistyömahdollisuuksista EU:n laajentumisen jälkeen	9
StroiFinex – rakennustarvikealan vientirengas Pietariin	10
EkoFinnex – ympäristöalan vientirengas Puolaan	10
IT Sweden - informaatioteknologian vientirengas Ruotsiin	10
Koulutus ja evaluointi.....	11
Instituutin koulutuspalvelut	11
Becoming Visible –hankkeen evaluointi.....	11
Foorumitoiminta	12
Muu toiminta	13
St. Petersburg-Tampere Knowledge Society Partnership.....	13
Itämeren kaupunkien liiton (UBC) tietoyhteiskuntakomissio	13
Neljän puolalaisen kuvataiteilijan näyttely Tampereella.....	14
Seminaari- ja konferenssimatkat	14
Vuoden 2004 aikana valmisteltuja tulevia hankkeita:.....	15
Säätiön talous	16

ITÄMERI-INSTITUUTIN SÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS 2004

Säätiön perustaminen ja tarkoitus

Tampereen kaupunginvaltuusto hyväksyi Itämeri-instituutin säätiön perustamisen sekä säännöt kokouksessaan 31.3.1993.

Oikeusministeriö on myöntänyt luvan säätiön perustamiseen ja vahvistanut säännöt 14.9.1993. Säätiö on merkitty säätiörekisteriin 17.3.1994.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Itämeri-instituuttia.

Säätiön hallinto

Itämeri-instituutin säätiön sääntöjen 5 §:n mukaan säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittu hallitus, johon kuuluu seitsemästä yhteentoista jäsentä.

Tampereen kaupunginhallitus valitsi kokouksessaan 24.2.2003 säätiölle 11-jäsenisen hallituksen vuosiksi 2003-2005. Hallitukseen valittiin Tampereen yliopiston ehdottamana dosentti Helena Rytövuori-Apunen, Tampereen teknillisen yliopiston ehdottamana professori Seppo Pohjolainen, Tampereen kauppakamarin ehdottamana varatoimitusjohtaja Kristiina Jaatinen sekä muiksi jäseniksi elinkeinojohtaja Harri Airaksinen, toimitusjohtaja Matti Järventie, tutkimusjohtaja Pentti Hämäläinen, lähetystöneuvos Tauno Pesola, toiminnanjohtaja Pauli Ruoholahti, neuvotteleva virkamies Barbro Widing, johtaja Stefan Widomski sekä filosofian maisteri Sara Löyttyjärvi. Säätiön hallitus valitsi kokouksessaan 11.4.2003 hallituksen puheenjohtajaksi elinkeinojohtaja Harri Airaksisen ja varapuheenjohtajaksi varatoimitusjohtaja Kristiina Jaatinen. Säätiön asiamiehenä toimii kansainvälisten asioiden päällikkö Pertti Paltila.

Tampereen kaupunginhallitus on nimennyt säätiön varsinaisiksi tilintarkastajiksi tarkastamaan tilejä ja hallintoa hallituksen toimikaudeksi (2003-2005) HTM-tilintarkastaja Seppo Penttisen ja piirisihteeri Harri Sandellin sekä varatilintarkastajiksi HTM-tilintarkastaja Mario Gyllingin ja revisori Paavo Ovaskaisen.

Itämeri-instituutti

Itämeri-instituutin keskeinen päämäärä on edesauttaa konkreettisten yhteistyöhankkeiden käynnistymistä Itämeren piirissä sekä edistää suomalaisten toimijoiden osallistumista Itämeren alueen yhteistyöhön. Verkosto-organisaationa toimiva Itämeri-instituuttiideoi, suunnittelee, käynnistää ja koordinoi kansainvälisiä yhteistyöhankkeita Itämeren alueella niin teollisuuden, kaupan ja muiden palveluelinkeinojen, tutkimuksen, julkisen hallinnon kuin kulttuurinkin aloilla. Itämeri-instituutin keskeiset toimintamuodot ovat projektit, foorumit, tietopalvelut ja koulutus.

Instituutin toiminnan maantieteelliset painopistealueet ovat *Pietarin alue*, *Baltian maat ja Puola*, ja sisällön puolesta toiminta painottuu ympäristö- sekä tietoyhteiskunta- ja ICT-alan projekteihin. Itämeri-instituutti on osa Itämeren alueelle syntyneitä kansainvälisiä

toimintaverkostoa. Suomessa instituutti toimii valtakunnallisesti, mutta valtakunnallisesta roolistaan huolimatta instituutin tärkeänä erityistavoitteena on tuoda juuri Tampereetta ja Pirkanmaata tiiviimmin mukaan Itämeren alueen yhteistyöhön.

Viime vuosina Itämeri-instituutin toiminta on ollut erittäin aktiivista niin projekti-, foorumi-, koulutus- kuin tietopalvelutoiminnankin aloilla. Instituutti on vakiinnuttanut asemansa yhtenä johtavista suomalaisista Itämeri- ja lähialueyhteistyötoimijoista, ja myös kansainvälinen tunnettavuus on laajaa ja yhteistyöverkostot kattavia. Tulevaisuuden näkymät instituutin toiminnan edelleen kehittymisen suhteen ovat täten erittäin myönteiset.

Henkilöstö

Itämeri-instituutin johtajana toimii VTM Esa Kokkonen. YTM Kai Hintsanen hoitaa instituutin koulutuspäällikön tehtäviä (virka-aikana 1.9.2003-31.7.2005). Lisäksi instituutissa työskentelevät projektijohtaja YTM Minna Hanhijärvi ja projektikoordinaattori HTM Johanna Pollari. Vuoden 2004 aikana instituutissa työskenteli myös harjoittelija/www-suunnittelija Irina Kislova.

Instituutin kirjanpidosta vastaa Pirkanmaan Kirjanpito Oy.

Instituutin toimitilat sijaitsevat Tampereella Matkailutalossa, osoitteessa Verkatehtaankatu 2.

Toiminta

Vuonna 2004 Itämeri-instituutin toiminta jatkoi nopeaa kasvuaan niin hankkeiden lukumäärän, koon kuin projektituottojen kokonaismääränkin suhteen. Instituutin projektituottojen kokonaismäärä kasvoi vuoteen 2003 verrattuna peräti 75 prosenttia. Useiden toteutusvaiheessa olleiden hankkeiden lisäksi instituutissa valmisteltiin vuoden 2004 aikana monia uusia vuoden 2005 aikana käynnistyviä hankkeita, ja tulevana vuonna instituutin toiminnan kasvu tulee olemaan jälleen huomattavaa.

Vuonna 2004 toteutetut ja valmistellut hankkeet painoutuivat instituutin toiminnan painopistealueille eli tietoyhteiskunta- ja ympäristöalan yhteistyöhön Baltian maissa, Puolassa sekä erityisesti Pietarissa, josta on kehittymässä yhä keskeisempi instituutin toiminnan painopistealue. Projektitoiminnan alueella instituutin vienninedistämistoiminta kehittyi myös suotuisasti, ja vuoden 2004 aikana käynnistyi jälleen uusia vientirenkaita ja järjestettiin useita vienninedistämistapahtumia. Instituutin toiminnassa oli selvästi havaittavissa yritysten voimakkaasti kasvava kiinnostus Itämeren alueen markkinoita kohtaan.

Vuosi 2004 oli vilkas myös foorumitoiminnan osalta. Vuoden päätapahtumana järjestettiin Tampere-talossa 20.10.2004 korkeatasoinen ja laajan osallistujajoukon kerännyt Itämeri-instituutin kymmenvuotisjuhlaseminaari ”*Baltic Sea Cooperation in the Changing Europe*”. Seminaarin pääpuhujien joukossa olivat ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja* ja Puolan ulkoasiainministeriön valtiosihteeri *Adam Rotfeld*. Vuoden 2004 aikana instituutti järjesti myös useita muita tilaisuuksia Itämeren alueen ajankohtaisista teemoista.

Itämeri-instituutin kansainväliseen projektinhallintaan ja EU-rahoitukseen liittyvä koulutustoiminta jatkui vilkkaana myös vuoden 2004 aikana. Erityisesti instituutin kiitosta saaneita projektinhallintakursseja Tampereen kaupungin henkilöstölle toteutettiin useita.

Instituutin valmistelemien hanke-esitysten ja koulutustarjousten hyväksymisaste säilyi myös vuonna 2004 erittäin korkeana. Myös hankkeiden hallinnoinnin ja koordinoinnin sujussa tehokkaasti ja instituutin kansainvälisen ja kotimaisen asiantuntijaverkoston edelleen laajentuessa, vahvasti Itämeri-instituutti vuonna 2004 entisestään asemaansa keskeisenä suomalaisena Itämeren alueen yhteistyön asiantuntijaorganisaationa ja kansainvälisen projektinhallinnan osaajana.

Projektit

ePietari-pilottihanke tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi Pietarissa

Instituutin koordinoima ja Tampereen ja Pietarin kaupunkien välisen tietoyhteiskuntakumppanuuden puitteissa valmisteltu ePietari-pilottihanke käynnistyi helmikuussa 2004. Hankkeen päärahoittajana on Suomen liikenne- ja viestintäministeriö osana Suomen lähialueyhteistyöohjelmaa. Hankkeen tavoitteena on uudenlaisen alueellisen yhteistyön käynnistäminen Tampereen kaupungin ja Pietarin kaupungin välillä tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi. Hankkeessa pyritään kehittämään kaupungin julkisia palveluita lisäämällä niiden tehokkuutta ja tuottavuutta. Tarkoituksena on hyödyntää informaatio- ja viestintäteknologiaainnovoatioita kansalaispalveluiksi Pietarissa käyttäen mallina Tampereella toteutettuja sähköisten palveluiden kehittämishankkeita. Uudenlaisten tietoyhteiskuntasovellusten kehittäminen edellyttää niin julkisen sektorin, yritysten kuin myös tutkimuslaitosten välisen uudenlaisen avoimen yhteistyömallin omaksumista.

Hankkeen kohderyhminä ovat kaupunginhallinnon tietoyhteiskunta-asioista vastaavat viranomaiset ja päättäjät, julkisten palvelujen tuottajat ja pienet ja keskisuuret teknologia-alan yritykset. Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa käytetään mallina eTampere-tietoyhteiskuntaohjelmassa sekä Tampereen kaupungin eTampere kortti -projektissa saatuja kokemuksia ja asiantuntemusta, joita sovelletaan paikallisiin tarpeisiin Pietarissa. Kyseessä on uusi aluevaltaus Suomen ja lähialueiden välisessä ja erityisesti alueellisessa yhteistyössä. Hanke toteutetaan ensimmäisessä vaiheessa pilottihankkeena, josta saatuja kokemuksia voidaan hyödyntää jatkohankkeiden suunnittelussa. Hankkeella tuetaan Pietarin kaupungin julkisten palveluiden kehittämissuunnitelmia ja jo käynnissä olevia älykorttisovelluskokeiluja. Hankkeessa kehitetään älykorttisovellusohjelma siten, että suunniteltavaan pilottikorttiin sisällytetään kaksi julkista palvelua: metron liikennekortti ja ns. sosiaalipalvelukortti. Tavoitteena on suunnitella ja kokeilla käytännössä ns. yhdistelmäkorttia, jota voidaan pilottivaiheen tulosten ja kokemusten perusteella kehittää edelleen ja sisällyttää siihen myös muita Pietarin kaupungin julkisia palveluita.

Projektin tapahtumat vuonna 2004

Vuonna 2004 hankkeen aikataulu on ollut erittäin tiivis, toteutettuja aktiviteetteja on ollut runsaasti ja toteutus on edennyt pääosin alkuperäisen työsuunnitelman mukaisesti. Hankkeen yhteistyösapuolet Pietarissa, kaupungin informaatio- ja viestintäkomitea, ulkoasiainkomitea sekä sosiaaliasioista vastaava komitea, ovat tiiviisti osallistuneet käytännön suunnittelu- ja valmistelutyöhön sekä selvittäneet omalta osaltaan, mitkä

kaupungin julkisten palveluiden tuottajista lopullisesti otetaan mukaan hankkeeseen. Lokakuussa 2004 sosiaalikomitean viranomaiset pyysivät lisäaikaa pilottikorttiin sisällytettävän sosiaalipalvelun lopulliseksi määrittämiseksi. Syynä tähän oli vuoden 2005 alusta Venäjällä voimaan tullut uusi sosiaalipalveluja koskeva laki, joka vaikuttaa ratkaisevasti myös Pietarin kaupungin sosiaalialan avustusten ja palveluiden järjestämiseen. Kevään ja kesän 2004 aikana laaditun toteutettavuustutkimuksen tulosten sekä sen jälkeen pidettyjen asiantuntijatapaamisten pohjalta hankkeen suomalaiset asiantuntijat aloittivat pilottikortin prosessikuvauksen suunnittelun sekä alustavan varmennepalvelun, sähköisen tunnistautumisen ja sähköisen hakemus- ja käsittelyprosessiohjelman suunnittelun.

Joulukuussa 2004 Pietarissa käytyjen neuvotteluiden ja asiantuntijatapaamisten pohjalta Pietarin informaatio- ja viestintäkomitealle toimitettiin prosessikuvaus pilottikortin suunnittelusta, käyttönotosta ja varsinaisesta kortin koekäyttövaiheesta. Näiden tietojen pohjalta Pietarin kaupungin viranomaiset tekivät tammikuussa 2005 päätöksen lopullisesta sosiaalipalvelusta sekä määrittivät lopullisesti kunkin prosessivaiheen vastuorganisaatiot. Pilottikorttiin otetaan mukaan sosiaalipalveluna verenluovuttajille annettava rahallinen korvaus ja ilmainen ruokaetu. Pilottikortin kohderyhmä koostuu 4200 kaupunkilaisesta, jotka kuuluvat ns. etuoikeutettuun verenluovuttajien ryhmään. Hankkeen pilottivaiheen osapuolena liikennekorttisovelluksen ylläpidossa toimii Metro.

Hankkeessa älykorttivalmistuksesta vastaa Setec Oy, joka tekee älykorttiin tarvittavat sirut ja valmistaa lopulliset kortit yhdessä Pietarissa sijaitsevan yhteistyöyrityksensä, Mf-Tariffin kanssa. Mf-Tariff vastaa korttiin sisällytettävästä Metron liikennekorttisovelluksesta sekä kortin ulkoasun suunnittelusta. Suomalainen Instasec Oy valmistaa pilottikorttiin tarvittavat varmenteet, vastaa varmenneohjelman käyttökoulutuksesta ja teknisestä tuesta koko koekäytön ajan. Avain Technologies Oy puolestaan suunnittelee sähköisen tunnistautumisen ja korttiin sisällytettävän sosiaalipalvelun hakemus- ja käsittelyprosessin sähköistämisen ja vastaa ohjelman ylläpidosta koekäytön ajan. Tamperelainen Access International Consulting Oy on vastannut hankkeen asiantuntijatyön koordinoinnista ja korttipilotin prosessikuvauksen suunnittelusta.

Pilottikortit valmistetaan kevään 2005 aikana, ja pilottikortin koekäyttö aloitetaan kesäkuussa 2005.

Ilmanlaadun hallintajärjestelmien kehittäminen Pietarissa - Pietarin ja suomalaisten kaupunkien välinen ympäristöyhteistyöhanke

Hanke hyväksyttiin osaksi Suomen ympäristöministeriön ja Pietarin kaupungin ympäristökomitean välistä ns. City Twinning -ohjelmaa elokuussa 2004, ja hanke käynnistyi Suomen ympäristöministeriön myönteisen rahoituspäätöksen myötä marraskuussa 2004. Itämeri-instituutin koordinoiman hankkeen keskeisinä yhteistyösopuoloina Suomessa ovat Tampereen ja Imatran kaupungit sekä ilmanlaatuasioiden suomalaisesta asiantuntemuksesta vastaavat Ilmatieteenlaitos ja YTV. Myös Helsingin kaupungin ympäristökeskus on mukana hankkeessa asiantuntijana ilmanlaatu-tietojen hyödyntämisestä kaupunkitasolla. Tampereen kaupungin ympäristönvalvontayksikkö on osallistunut hankkeen sisällön suunnitteluun ja vastaa Tampereen osuudesta hankkeen toteutuksessa. Pietarissa hankkeen yhteistyösopuoloina on kaupungin ympäristökomitea, joka on osallistunut hankkeen ensisijaisen sisällön määrittelyyn City Twinning- yhteistyön puitteissa.

Hanke aloitettiin marraskuussa 2004 järjestetyllä tutustumis- ja koulutusmatkalla Helsinkiin Pietarin ympäristökomitean keskeisille ilmanlaatuasioista vastaaville asiantuntijoille. Vierailun yhteydessä esiteltiin kolmen päivän aikana Suomessa käytössä olevat ilmanlaadun hallintajärjestelmät ja tiedottamismenetelmät sekä EU:n direktiivien soveltaminen Suomessa. Hankkeen seuraavana vaiheena toteutetaan suomalaisten asiantuntijoiden johdolla selvitys ilmanlaadun hallintajärjestelmästä Pietarissa ja sen kehittämistarpeista. Selvitystyö aloitettiin helmikuussa 2005 suomalaisten asiantuntijoiden ensimmäisen Pietarin vierailun myötä.

Hanke kestää vuoden 2005 loppuun, ja sen puitteissa valmistellaan myös laajempaa eurooppalaista rajat ylittävän ilmanlaatu yhteistyön hanketta.

Ympäristöjärjestelmien kehittäminen liettualaisissa yrityksissä

Itämeri-instituutin vetämä mittava teknisen avun hanke käynnistyi syksyllä 2002 ja päättyi kesällä 2004. Projektin tavoitteena oli suomalaista asiantuntemusta käyttäen edistää kolmen liettualaisen rakennusalan yrityksen ympäristönsuojelun tasoa auttamalla yrityksiä kehittämään ISO 14000 -ympäristöjärjestelmä. Hankkeella pyrittiin myös lisäämään yleistä tietoisuutta ympäristöjärjestelmistä (ISO, EMAS) yritysten, järjestöjen ja viranomaisten keskuudessa Liettuassa.

Itämeri-instituutin partnereita hankkeessa olivat Kaunasin ja Tampereen teknilliset yliopistot, E-Qual Oy, Suomen ympäristökeskus ja kummiyrityksinä Kiilto Oy ja Abloy Oy. Liettualaiset kohdeyritykset olivat AB Panevezio Statybos Trestas, JSC Vilsota ja AB Varenos Statyba. Hankkeen päärahoittaja oli Suomen ympäristöministeriö, ja myös Liettuan talousministeriö rahoitti hanketta.

Vuoden 2004 aikana hankkeessa toteutettiin ympäristöjärjestelmän rakentamiseen liittyviä koulutus- ja konsultointijaksoja, EMS-koulutusmanuaalin päivitys sekä suomalaisten kummiyritysten ja liettualaisten kohdeyritysten välistä kokemustenvaihtoa.

Hanke onnistui erinomaisesti ja sen tuloksena liettualaiset kohdeyritykset ovat joko jo sertifioineet tai sertifioimassa ISO 14000 –ympäristöjärjestelmänsä. Instituutti aloitti vuoden 2004 lopussa selvittämään EMS-hankekonseptinsa ja siihen liittyvän koulutusmanuaalin hyödyntämismahdollisuuksia myös Luoteis-Venäjällä.

Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto

Vuonna 2001 käynnistynyt *Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto* –hanke jatkui vuoden 2004 loppuun asti Etelä-Suomen rannikkoalueen Interreg III A -rahoituksen turvin. Vuoden 2005 aikana verkostoa ylläpidetään partnereiden omien hankkeiden puitteissa ja selvitetään samalla hankkeen jatkorahoitusmahdollisuuksia. Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto on Aleksanteri-instituutin, Pan-Eurooppa Instituutin ja Itämeri-instituutin yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää eurooppalaista pohjoisen ulottuvuuden asiantuntemusta ja edistää asiantuntijoiden verkostoitumista niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla EU:n pohjoisen ulottuvuuden painopistealueilla.

Tietopalveluverkoston keskeisiä toimintoja ovat pohjoisen ulottuvuuden projektitoimintaa seuraava tietopalvelu ja Itämeren alueen asiantuntijoille järjestettävät pohjoisen ulottuvuuden teemoja käsittelevät seminaarit. Hankkeen aikana verkosto on

luonut oman internet-sivuston (www.northerndimension.net), josta löytyy hankkeessa tuotettua ja koottua Pohjoiseen ulottuvuuteen liittyviä uutisia, artikkeleita ja tietoa tapahtumista sekä rahoitusmahdollisuuksista. Hankkeeseen osallistuvat Aleksanteri-instituutin, Pan-Eurooppa Instituutin ja Itämeri-instituutin lisäksi omilla erillishankkeillaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto.

Itämeri-instituutti on Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosto -hankkeessa tuottanut verkkopalveluun ensi sijassa Puolaa ja Baltian maita koskevia uutisia, artikkeleita, keskeisiä puheita ja tietoa tapahtumista. Aktiivisen seurannan alla ovat olleet ympäristö, talous, liiketoiminnan edistäminen, tietoyhteiskunta-asiat sekä rajat ylittävä yhteistyö Pohjoisen ulottuvuuden alueella.

Vuoden 2004 aikana Itämeri-instituutti osallistui palvelimen kehittämiseen, valitsi ja hankki vuorollaan palvelimelle kuukauden kirjoittajan sekä markkinoi aktiivisesti portaalia Itämeren alueen yhteistyötilaisuuksissa. Marraskuussa hankkeen osana julkaistiin internet-sivustolla julkaistuja kuukauden kirjoittajien artikkeleista sekä partnerien omista artikkeleista ”*Northern Dimension in the Changing Europe*” –julkaisu.

Itämeri-instituutin Tampereella 8.1.2004 osana Pohjoisen ulottuvuuden tietopalveluverkosta järjestämä keskustelutilaisuus *Itämeren alueen yhteistyö 2004* kokosi yli 30 suomalaista Itämeren alueen asiantuntijaa keskustelemaan Itämeren alueen yhteistyön näkymistä Suomen lähialueyhteistyön ja vienninedistämisen näkökulmista. Tapahtuman pääpuhujana oli Suomen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri *Paula Lehtomäki*.

Pirkanmaan ja Puolan rannikkoalueiden ympäristöyhteistyön kehittämishanke

Syyskuussa 2002 alkaneen ja keväällä 2004 päättyneen hankkeen päätavoitteena oli edistää Pirkanmaan ja Puolan rannikkoalueiden - Pomerania ja Länsi-Pomerania - välistä ympäristöalan yhteistyötä kartoittamalla projektimahdollisuuksia ja ympäristöalan kehittämistarpeita Puolan rannikkoalueilla, valmistelemalla alueiden välisiä ympäristöalan pilottihankkeita ja luomalla kontakteja pirkanmaalaisien ja puolalaisten ympäristötoimijoiden välille. Hanke keskittyi erityisesti alueellisen jätevesi- ja jätehuollon kehittämiseen Pomeranian ja Länsi-Pomeranian maakunnissa, niin kunnallisella kuin teollisellakin sektorilla.

Instituutti toimi hankkeen vastuullisena vetäjänä ja suomalaisena koordinaattorina. Projektin muita osapuolia olivat Greenlink Oy, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu ja muut Pirkanmaan ympäristöklusterin toimijat sekä projektin asiantuntijatyöryhmän jäseninä että hankkeen kohderyhmänä. Puolalaisia pääpartnereita olivat Pomeranian ja Länsi-Pomeranian maakunnat ja Gdanskian yliopisto. Hankkeen päärahoittaja oli Pirkanmaan liitto.

Vuoden 2004 aikana hankkeessa järjestettiin kontaktiseminaari ja tutustumisvierailut Länsi-Pomeranian kuntiin sekä laadittiin hankkeiden tulosten perusteella Pirkanmaan ja Puolan rannikkoalueiden ympäristöyhteistyömahdollisuuksia ja alueiden ympäristöalan osaamista esittelevä internet-sivusto. Hankkeen päätösseminaari järjestettiin instituutissa 17.6.2004. Päätösseminaarissa alustivat muun muassa ympäristöministeriön ja Puolan suurlähetystön edustajat. Hankkeen eräänä tuloksena käynnistyi vuoden 2003 lopussa viiden ympäristöteknologiayrityksen EkoFinnex-vientirengas.

Kaunas eRegion: Information Society Partnership Programme

Vuonna 2003 Tampereen ja Kaunasin välillä allekirjoitetun ICT- ja tietoyhteiskunta-alan yhteistyöpöytäkirjan tuloksena käynnistyi syksyllä 2003 EU:n Phare-ohjelmasta rahoitettu *Kaunas eRegion* –hanke, jossa hyödynnettiin eTampere-ohjelmaa ja sen malleja Kaunas eRegion –ohjelman kehittämiseksi ja tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi Kaunasin alueella. Hanke toteutettiin marraskuun 2003 ja lokakuun 2004 välisenä aikana. Hankkeen vetäjänä toimi Kaunasin maakunta sekä partnereina Kaunasin ja Tampereen kaupungit ja Itämeri-instituutti, joka toimi myös hankkeen suomalaisena koordinaattorina.

Hankkeen tuloksena Kaunasissa käynnistettiin eTampere-mallin mukainen tietoyhteiskuntaohjelma. Hankkeen aikana ja loppuseminaarin yhteydessä nousi esille useita uusia tietoyhteiskunta- ja ICT-alan yhteistyömahdollisuuksia Tampereen ja Kaunasin välillä. Erityisesti älykortit, teknologiakeskuksen ja yrityshautomotoiminnan kehittäminen, eTampereen osana toteutettavan eYrityspalvelu-konseptin vieminen Kaunasiin sekä ICT-alan tutkimusyhteistyö nousivat esille potentiaalisina yhteistyöteemoina. Hankkeen jälkeen Itämeri-instituutti ja liettualaiset partnerit ovat neuvotelleet tiiviisti uusista ICT-alan yhteistyöhankkeista Kaunasin ja Tampereen välillä.

Developing a Technology Park/Business Incubator Concept in Lithuanian Cities

Hankeideaa kehiteltiin vuosina 2002-2003 Itämeren kaupunkien liiton (UBC) business-komission puitteissa. Klaipedan kaupunki oli kiinnostunut Tampereen osaamisesta ja kokemuksista kehittäessään omaa, yliopiston yhteyteen perustettavaa teknologiakeskustaan ja sen yrityshautomopalveluja. Klaipedassa hankkeen koordinoinnista vastasi Klaipeda Regional Development Agency, joka myös haki hankkeelle EU:n Phare-rahoitusta keväällä 2003. Myös Klaipedan kaupunki, Klaipedan teknologiakeskus ja lisäksi myös liettualainen Panevezysin kaupunki osallistuivat hankkeeseen. Itämeri-instituutti toimi hankkeen suomalaisena koordinaattorina, ja myös Tampereen kaupunki ja Teknologiakeskus Hermia Oy osallistuivat hankkeeseen partnereina ja asiantuntijoina.

Hanke käynnistyi myönteisen Phare-rahoituspäätöksen myötä marraskuussa 2003 ja päättyi lokakuussa 2004. Vuoden 2004 aikana hankkeessa järjestettiin kolme koulutus- ja konsultointitapahtumaa Klaipedassa sekä liettualaisten opintomatka Tampereelle. Hankkeen tuloksena Tampereen ja Teknologiakeskus Hermia Oy:n kokemuksia ja malleja teknologiakeskustoiminnasta hyödynnettiin erityisesti Klaipedan juuri perustetun teknologiakeskuksen toimintaa käynnistettäessä - aina tilaratkaisuista yrityskehityspalvelukonsepteihin. Hanke johti myös jatko-yhteistyöhön Klaipedan teknologiakeskuksen ja Hermian välillä vuoden 2005 alussa käynnistyneen liettualaisen EU:n rakennerahastohankkeen puitteissa. Hankkeen kautta myös liettualaisen Siauliain yliopiston alainen teknologiakeskus kiinnostui Tampere-yhteistyöstä, ja valmisti vastaavatyypin Phare-hankkeen vuoden 2004 aikana. Siauliain hankkeelle myönnettiin Phare-rahoitus vuoden 2004 lopussa ja hanke käynnistyi vuoden 2005 alussa. Itämeri-instituutti toimii myös tämän hankkeen suomalaisena koordinaattorina.

Selvitys Puolan ympäristöpolitiikan tilasta ja prioriteeteista sekä Suomen ja Puolan ympäristöyhteistyömahdollisuuksista EU:n laajentumisen jälkeen

Marraskuussa 2004 Itämeri-instituutti voitti Suomen ympäristöministeriön järjestämän kovatasoisen tarjouskilpailun Puolan ympäristösektoria koskevan selvityksen laatimiseksi. Loppuvuoden 2004 aikana selvitystyössä tehtiin lukuisia ympäristöalan toimijoiden haastatteluja Suomessa ja Puolassa sekä koottiin huomattava määrä aiheeseen liittyvää puolalaista, suomalaista sekä ympäristöalan EU-rahoitukseen Puolassa liittyvää materiaalia. Helmikuussa 2005 valmistuneessa ja ympäristöministeriön huhtikuussa 2005 julkaisemassa raportissa käsitellään Puolan ympäristön tilaa ja ympäristöpolitiikan painopisteitä EU:n laajentumisen jälkeen sekä EU-rahoituksen saatavuutta ja käyttöä Puolan ympäristösektorilla. Lisäksi raportissa arvioidaan, miten Suomi voisi tehdä ympäristöyhteistyötä Puolan kanssa sekä EU:ssa että Itämeren yhteistyötä tukevissa organisaatioissa.

StroiFinex – rakennustarvikealan vientirengas Pietariin

Huhtikuussa 2003 käynnistynyt hanke jatkui myös vuonna 2004 kauppaja- ja teollisuusministeriön tukemana seuraavien viiden yrityksen kesken: A-Tiilikate Oy, Pistora Oy, Orima-Tuote Oy, Sepa Oy ja Termex-Eriste Oy. Vientirengaassa on saatu aikaan erittäin hyviä tuloksia, ja hanketta jatketaan hieman uudistuneella yritysjoukolla myös vuonna 2005. Instituutti vastaa vientirengaan hallinnoinnista ja Exportum Oy varsinaisten vientirengaspalveluiden tuottamisesta.

Ekofinnex – ympäristöalan vientirengas Puolaan

Ekofinnex-vientirengaan ensimmäinen puolen vuoden jakso päättyi kesäkuussa 2004. Hankkeen hyvien tulosten sekä kauppaja- ja teollisuusministeriön myönteisen rahoituspäätöksen myötä vientirengaan toinen, vuoden pituinen kausi, käynnistyi kesäkuussa 2004. Vientirengaaseen osallistuvat seuraavat yritykset: EIA Oy, Proventia Automation Oy, Proventia Solutions Oy, Finnkatalyt Oy sekä uutena yrityksenä elokuussa 2004 mukaan liittynyt Laitex Oy. Instituutti vastaa vientirengaan hallinnoinnista Exportum Oy:n vastatessa konsulttina varsinaisten vientirengaspalveluiden tuottamisesta.

IT Sweden - informaatioteknologian vientirengas Ruotsiin

IT-alan yritysten kiinnostus Itämeren alueen markkinoita ja instituutin vienninedistämistoimintaa kohtaan oli erityisesti kasvussa vuoden 2004 aikana. Kesäkuussa 2004 käynnistyi instituutin ensimmäinen IT-alan vientirengas, IT-Sweden, johon osallistuivat seuraavat yritykset: Analyte Oy, Efecte Oy, SW Development Oy, Profit Software Oy ja Plenware Oy. Myös IT Sweden –vientirengaassa saatiin hyviä tuloksia aikaan heti ensimmäisellä puolivuotiskaudella, ja hankkeen toinen 12 kuukauden jakso käynnistyi KTM:n tukema vuoden 2005 alussa. Myös IT Sweden –vientirengaassa instituutti vastaa hallinnoinnista ja Exportum Oy varsinaisten vientirengaspalveluiden tuottamisesta.

Osa IT Sweden –vientirengaan yrityksistä osoitti kiinnostusta myös muita Itämeren alueen maita – erityisesti Puolaa – kohtaan, ja vuoden 2004 lopussa saatiin kokoon IT Poland –vientirengas. Myös Venäjän ja erityisesti Pietarin markkinat ovat herättäneet yritysten piirissä kasvavaa mielenkiintoa, ja Pietariin suuntautuva IT-vientirengas on tarkoitus saada käyntiin vielä vuoden 2005 aikana.

Koulutus ja evaluointi

Instituutin koulutuspalvelut

Vuoden 2004 aikana instituutti toteutti seuraavat kansainväliseen projektinhallintaan ja EU-rahoitukseen liittyvät koulutuskokonaisuudet:

- Projektinhallintakoulutus Tampereen kaupungin henkilöstölle, useita kursseja
- EU-hanketoiminnan perusteet –kurssi Tampereella 26.11.2003-20.1.2004, yhteistyössä Hanketaito Oy:n kanssa
- EU-rakennerahastoseminaari Tampereella 21.9.2004, yhteistyössä Hanketaito Oy:n kanssa

Becoming Visible –hankkeen evaluointi

Instituutti toteutti vuosina 2003-2004 yhdessä Pan-Eurooppa Instituutin kanssa laajan, EU:n Equal-ohjelmasta rahoitettavan *Becoming Visible* –hankkeen ulkopuolisen evaluoinnin. Pakolaisten vastaanottokeskusten yhteisen *Becoming Visible* –hankkeen tavoitteena oli löytää turvapaikanhakijoille uusia mahdollisuuksia työllistyä ja opiskella. Instituutti sai hankkeen evaluoinnista hyvää palautetta, ja uusia evaluointimahdollisuuksia on avautumassa.

Foorumitoiminta

Vuoden 2004 aikana instituutti järjesti lukuisia kokouksia, seminaareja, workshopeja ja kontaktitapahtumia niin Suomessa kuin muuallakin Itämeren alueella. Ohessa lista instituutin vuoden aikana järjestämistä tilaisuuksista:

Tampere, 8.1.2004	Itämeren alueen yhteistyö 2004 –keskustelutilaisuus
Tallinna, 28.1.2004	Finland-Estonia Business Link 2004 –ohjelman avausseminaari ja Söder Airlinesin Tampere-Tallinna –reitin avaus
Szczecin, 2.-3.2.2004	Joint Environmental Projects between Western Pomerania and Tampere Region – workshop, yhteistyössä Länsi-Pomeranian maakunnan kanssa
Helsinki, 24.2.2004	Immaterial Property Rights in Russia: Latest Developments –seminaari, yhteistyössä UNDP:n, Rospatentin ja Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa
Tampere, 30.3.2004	Kulttuurin tuntemus: avain menestykseen Venäjän kaupassa –seminaari, yhteistyössä Museokeskus Vapriikin kanssa
Tallinna, 18.-19.5.2004	eTampere-vierailuohjelma
Tampere, 31.5.2004	St. Petersburg-Tampere Knowledge Society Partnership - ohjausryhmän kokous
Tampere, 14.6.2004	Growing Markets and Sustainable Development in the Baltic Sea Region –workshop, TUKKK:n Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen <i>Towards Sustainable Futures – Tools and Strategies</i> – konferenssin yhteydessä
Tampere, 10.8.2004	Swedish ICT Market Today –keskustelutilaisuus, yhteistyössä Exportum Oy:n ja Invest in Sweden Agencyn kanssa
Tampere, 25.8.2004	Baltia-seminaari , yhteistyössä Asianajotoimisto Borenius & Kempisen kanssa
Pietari, 5.10.2004	St. Petersburg-Tampere Knowledge Society Partnership - ohjausryhmän kokous
Pietari, 6.-7.10.2004	Protection of Intellectual Property: Practices in Russia and the EU –seminaari, yhteistyössä Pietarin kaupungin ja UNDP:n kanssa
Tampere, 20.10.2004	Baltic Sea Cooperation in the Changing Europe –Itämeri-instituutin kymmenvuotisjuhlaseminaari
Tampere, 30.11.2004	Tampereen Nuorkauppakamarin Vientipalkintoseminaari , yhteistyössä Tampereen Nuorkauppakamarin kanssa

Muu toiminta

St. Petersburg-Tampere Knowledge Society Partnership

Vuonna 2002 allekirjoitettiin Tampereen ja Pietarin kaupunkien välinen ICT- ja tietoyhteiskunta-alan yhteistyöpöytäkirja ja laadittiin sitä tukeva *St. Petersburg-Tampere Knowledge Society Partnership* –toimintasuunnitelma. Instituutti on vastannut vuodesta 2003 lähtien Tampereen ja Pietarin kaupunkien välisen tietoyhteiskuntakumppanuuden koordinoinnista, sihteeristö- ja tiedonvälitystehtävistä sekä projektisuunnitteluun ja kansainväliseen projektinhallintaan ja -rahoitukseen liittyvistä asiantuntijatehtävistä Tampereella.

Vuonna 2004 Tampereen ja Pietarin välisessä tietoyhteiskuntakumppanuudessa panostettiin instituutin johdolla erityisesti yhteishankkeiden ideointiin ja projektivalmisteluun. Ensimmäisenä kaupunkien välisenä yhteishankkeena käynnistyi vuoden 2004 alussa instituutin valmisteleva ja koordinoima kaksivuotinen ePietari-pilottiprojekti.

Tietoyhteiskuntakumppanuutta varten on perustettu Pietarin ja Tampereen kaupunkien välinen ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana vuonna 2004 toimi Pietarin kaupungin ICT- ja viestintäkomitean puheenjohtaja Sergey Zhdanov. Instituutin johtaja Esa Kokkonen on ohjausryhmän jäsen ja instituutin projektijohtaja Minna Hanhijärven toimii ohjausryhmän sihteerinä.. Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana kaksi kertaa: toukokuussa Tampereella ja lokakuussa Pietarissa.

Itämeren kaupunkien liiton (UBC) tietoyhteiskuntakomissio

Instituutti on toiminut vuoden 2003 syksystä lähtien Itämeren kaupunkien liiton tietoyhteiskuntakomission (UBC IS COM) sihteeristönä Pietarin kaupungin toimiessa komission puheenjohtajana. Instituutille on avautunut komission kautta uusia yhteistyösuhteita ja verkostoja, joita voidaan hyödyntää myös instituutin omien hankkeiden valmistelussa ja toteutuksessa. Erinomainen esimerkki tästä on instituutin vuoden 2004 aikana valmisteleva ja vuonna 2005 käynnistytävä mittava *Challenge of eCitizen* –Interreg III C –hanke

Neljän puolalaisen kuvataiteilijan näyttely Tampereella

Itämeri-instituutti järjesti yhteistyössä Puolan suurlähetystön ja Tampereen Suomi–Puola-yhdistyksen kanssa neljän puolalaisen kuvataiteilijan näyttelyn pääkirjasto Metsossa Tampereella 4.–16.5.2004. Näyttelyn taulut olivat peräisin Galleria Triadasta, Pohjois-Puolasta, ja sama näyttely oli esillä Helsingissä aiemmin keväällä 2004. Näyttelyn avajaisten yhteydessä Puolan Suomen suurlähettiläs *Stanislaw Stebelski* luennoi Puolan tuoreesta EU-jäsenyydestä.

Seminaari- ja konferenssimatkat

Vuoden 2004 aikana instituutin edustajat osallistuivat seuraaviin tilaisuuksiin ja tapahtumiin Itämeren alueella:

- Kauppa- ja teollisuusministeriön ajankohtaisseminaari EU:n laajentumisen vaikutuksista Suomen elinkeinoelämään Helsingissä 19.1.
- Ulkopoliittisen instituutin *EU's Eastern Policy after Enlargement* –workshop Helsingissä 22.1.
- Itämeren maiden NGO-Foorumin valmistelutoimikunnan kokous Helsingissä 27.1.
- Ympäristöministeriön lähialueseminaari Helsingissä 11.2.
- Lähi-Venäjä: tila ja talous –seminaari Tampereella 18.3.
- eBRC:n EU-seminaari Tampereella 19.3.
- *eGlobal*-konferenssi Tampereella 22.-24.3.
- Interreg III C –ohjelman workshop Kööpenhaminassa 29.3.
- Interreg III A –ohjelman neuvontapäivä Helsingissä 29.3.
- Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan *The EU's New Neighbourhood Policy after Enlargement* –seminaari Helsingissä 15.4.
- Itämeren alueen kansalaisjärjestöfoorumi Pärnussa 15.-18.4.
- *Info 2004* –messut Kaunasissa 22.4.
- Itämeren maiden neuvoston (CBSS) tietoyhteiskuntatyöryhmän (SOIS) kokous Riiassa, *Baltic IT&T* –foorumin yhteydessä 23.4.
- *The EU of Twenty-five* –seminaarin Itämeriyhteistyöpaneeli Helsingissä 10.5. Esa Kokkonen luennoi tilaisuudessa.
- EU:n Kulttuuri 2000 -ohjelman tiedotustilaisuus Helsingissä 8.6.
- Interreg IIIA -ohjelman tiedotustilaisuus Helsingissä 21.6.
- *Regional Informatics 2004* –konferenssi Pietarissa 22.6. Esa Kokkonen luennoi tilaisuudessa.
- EU:n LIFE ympäristö -ohjelman seminaari Helsingissä 23.8.
- Pan-Eurooppa Instituutin *New Europe* –konferenssi Turussa 27.-28.8.
- *Eurocult 21 Seminar for Baltic Cities* -seminaari Helsingissä 4.9.
- YM:n *City Twinning Programme*-ohjelman kokous Helsingissä 5.9.
- Interreg III C –ohjelman konsultointipäivä Riiassa 6.9.
- *Sustainability Governance and Enlargement* –workshop Varsovassa 17.-18.9. Johanna Pollari luennoi tilaisuudessa.
- EU:n Kulttuuri 2000 -rahoitusohjelman hakemustyöpaja Helsingissä 23.9..
- eBRC:n Business Boardin kokous Tampereella 3.11. Esa Kokkonen alusti tilaisuudessa.
- Pirkanmaan KV-verkoston tapaaminen Tampereella 9.11.
- Itämeren maiden neuvoston (CBSS) taloustyöryhmän valmisteleva kokous KTM:ssä 11.11.
- Baltic Development Forumin *Baltic Sea Initiative 2010* –aloitteen valmistelukokous

Timmendorfer Strandissa, Saksassa 18.-19.11.

- *European Neighbourhood Policy: a wall or a bridge?* –konferenssi Tallinnassa 19.11.
- *Innovation Infrastructure/Subcontracting in Finland and St. Petersburg – Networking & Cooperation* –seminaari Pietarissa 25.-26.11.

Vuoden 2004 aikana valmisteltuja tulevia hankkeita:

- Challenge of eCitizen: Promoting eGovernment Actions in European Regions (2005-2008)
- Pohjoisen ulottuvuuden kansalaisjärjestöhanke: Rajat ylittävän yhteistyön edistäminen ja ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen Pihkovan ja Pietarin alueilla (2005-2006)
- Promoting Intellectual Property Protection and Related Public Awareness Raising in St. Petersburg (2005-2007)
- Development of Mechanical Technologies Demonstrating Centre at Siauliai University (2005-2006)
- ePietari -innovaatio-ohjelma (2005-2007)
- Development of EMS in Russian Companies (2005-2007)
- Development and survival stories of European textile industrial cities (2005-2006)
- Joint research project on continuous and discrete time nanoelectronics - synthesis, design and application (2005-2007)
- Uudet Itämeren alueen vientirenkaat (2005-2007)

Säätiön talous

Säätiön talous pysyi kertomusvuonna vakaana.

Tilikauden ylijäämä on 60.389,44 euroa. Säätiön peruspääoma 27.987,98 euroa on talletettuna Nordea Pankissa peruspääoman arvon turvaavalla tavalla.

Tampereella, 19.4.2005

Hallituksen jäsenet ja asiamies:

Harri Airaksinen

Kristiina Jaatinen

Helena Rytövuori-Apunen

Seppo Pohjolainen

Matti Järventie

Sara Löyttyjärvi

Pauli Ruoholahti

Pentti Hämäläinen

Barbro Widing

Stefan Widomski

Tauno Pesola

Pertti Paltila